

Urmăriți-l, citiți-l și-l veți înțelege

Personalitatea și activitatea omului de cultură și a regizorului Dan Puric nu are nevoie de nici un fel de prezentare. Urmăriți-l, citiți-l și-l veți înțelege. Ce prezentare să faci unui om care reușește să trezească conștiința unui tineret, să anime un întreg tineret? Întrebați-i pe acești tineri și nici ei nu vor găsi un răspuns. Este ceva firesc, este ceva ce sufletul Tânărului de azi recunoaște în el – recunoaște ceea ce această națiune, azi, a pierdut, recunoaște adeveratul lui valoare, adeveratul lui rost, adeveratul lui identitate – aceea de român creștin.

Nu-ți trebuie nici o strategie politică, nu-ți trebuie nici o ideologie să-i faci pe oameni să te iubească, să te urmeze. Trebuie numai să fii acordat la undele armonice ale acestui neam, pentru că fiilor unui neam te adresezi și ei te vor recunoaște. Domnul Dan Puric are această putere de a te fascina, de a te face să-l urmezi – și nu o face forțat; pentru că și tăcând te cucereste. El nu a îmbrăcat numai arta teatrului mut, lui i s-a dat un dar mult mai mare – arta de a câștiga suflete. De aceea și puterea lui de a comunica este mare, rar întâlnită, chiar dacă, prin arta pe care o practică dânsul, o face și fără a vorbi. Acest om îți dă încredere. Este ceea ce simte acest tineret și în viitor va simți și acest popor.

Biserica ar trebui să învețe de la acest artist, pentru că reprezentanții ei se ocupă îndeosebi cu pescuirea sufletelor din această mare învoltură a vieții, cu dobândirea sufletelor; și aceasta nu se realizează ușor, după norme tipiconale, ci este o adeverată artă. Adeseori, domnul Dan Puric mărturisește că menirea dânsului este să măture poteca spre Biserică. Ei bine, a reușit să facă acest lucru nu numai pentru el, ci și pentru ceilalți

care îl urmează. El măsură calea pentru viitor. Această artă a Sf. Apostol Pavel, de a te face tuturor toate, ajută cel mai mult generația de azi să se întoarcă la Hristos. Biserica noastră de azi nu mai are ureche artistică și, cred eu, ar trebui s-o redobân-dească, a devenit insensibilă la coardele sufletului uman. Legătura Bisericii cu oamenii artiști nu mi se pare ceva străin sau nefiresc, atâtă timp cât și unii și alții sunt botezați, chiar dacă, după mintea unora, canonic înseamnă să te pună imediat la index și să nu mai lase să iasă de pe poarta iadului nici un artist. Erau într-adevăr canoanele aspre cu artiștii, atâtă timp cât viața bisericească, pe vremea aceea, era foarte atacată din toate laturile de paganism; trebuia făcută o distincție clară între viața creștină și cea laică. Toată arta de atunci era sub stăpânirea paganismului.

Acum este cu totul altă situație. Câți dintre ortodocșii noștri au talentul domnului Puric? Dar să știți că, oricine are un anumit talent, dacă nu-l îndreaptă spre Dumnezeu, nu are nici o valoare și nici o putere. Care nu-s cu una, nu-s nici cu cealaltă, nici cu biserică, nici cu arta. Apar, deci, oameni de valoare din lumea artistică, oameni care pot face față criticii modernismului de azi. Acești oameni trebuie încurajați.

Vedem cu toții că asistăm la adormirea unei societăți românești care-și pierde valorile neamului și ale creștinismului. Au reușit dușmanii ortodoxiei să se ajungă la această stare de uitare. Ei bine, faptul că acest actor reușește să trezească în rândul tineretului de azi calități nobile, ceea ce pierduseră altădată, dovedește că acest tineret este încă însesară după adevăr, însesară de cunoașterea adevărului. Dan Puric te ajută să te cunoști pe tine însuși, mai bine decât credeai tu că o poti face. El scoate la lumină acest adevăr, prezentat prin filonul lui artistic, prin care știe să prezinte teoria și viața creștină. Acest tineret murise parcă în pușcările comuniste, unde criminalii distruseseră cele mai înalte conștiințe ale acestui neam: Mircea Vulcănescu, Valeriu Gafencu...

Numai acolo am întâlnit suflete de o înaltă conduită morală, de o autentică spiritualitate. Oameni care știau să îngrenuncheze, știau să plângă, în stare să rabde umilința dușmanilor, dar și să-i iubească; și, cu toate acestea, ei nu au incitat o clipă să lupte pentru biruința neamului și a ortodoxiei.

Văd în această lucrare a lui Dan Puric o renaștere a duhului lor, o refacere a glasului acestui neam, o conștiință care strigă, din ce în ce mai cu putere, că acest neam nu a murit.

Părintele Iustin PÂRVU

Dan Puric, un apologet ortodox

Am avut prilejul și să-l văd și să-l ascult din nou pe Dan Puric. Era la puțin timp după ce apăruse într-un program mai amplu, tot la TVR, dedicat unei binecunoscute ofensive neoiconoclaște. Emisiunea aceea i-a adus lui Dan Puric simpatia masei de credincioși și a clerului ortodox din țara noastră și a relevat un apologet pravoslavnic cum România n-a mai avut de mult; un teolog „nespecialist”, din speța lui Alexei Homiakov, Nae Ionescu și Mircea Vulcănescu. Pentru că Dan Puric aparține unei tipologii diferite radical de aceea a intelectualului român.

Dan Puric gândește cu propriul său cap, inclusiv atunci când vine vorba de Biserica Ortodoxă. Celălalt intelectual continuă să ia cunoștință despre Ortodoxie prin filiera occidentală, catolică sau protestantă. Dan Puric mărturisește Biserica în care a fost botezat, și o face cu simplitate și încredere, întrucât credința se asumă. Celălalt vrea să „discute”, pentru că se teme să nu fie tratat de „obscurantism” și aretrat. De aceea, are mereu o propunere în buzunar, care nu-i altceva decât un calc, un şablon străin, de cele mai multe ori expirat: să facem un Vatican II la noi acasă, să umblăm cu pantahuza protestantă din poartă în poartă, să auzim la predică trimiteri la Heidegger sau la Adorno...

Or, ca și iubirea, credința se trăiește – așa cum se vede la Dan Puric; se mărturisește. Pentru că învățătura ei este revelată de Dumnezeu și formulată sub cea mai înaltă egidă spirituală – a Duhului Sfânt – de către Sfinții Părinți în Soboarele Ecumenice. Nu prea ai ce să discuți asupra dogmei, a „adevărului revelat”. Tot ce poți face este să te luptă pentru ca el să fie păstrat intact când apare tentativa de corupere sau de ispitiere. N-ai ce discuta cu ereticii și cu atât mai puțin despre mistificări grosolane, gen

Codul lui Da Vinci ori Evanghelia lui Iuda. Aici nu începe opoziția vechi/nou, în sensul disputei dintre clasici și romântici. Însă intelectualul „pune botul” prin natura formației sale și prin tema de a nu fi considerat obscurantist sau demodat.

Pe vremuri, mulți se temeau să intre în biserică pentru a nu fi dați afară din partid. Nu era „politic” să fii percepțut credincios. Astăzi nu este „european” să bați mătănii și să te închini la icoane. Și atunci, cu excepțiile de rigoare, intelectualul român recurge la jumătățile de măsură: toarnă sifon în vinul mărturisirii și obține un sprit penibil și mizerabil. Face hermeneutică și istorie a religiilor, denunță lungimea slujbelor ortodoxe și a parastaselor, concede babei Rada frecventarea bisericii și asumarea Tainelor, ba și mai și smintește pe unii clerici cu înclinația lui pentru „dezbateri”... Iar teologie nu știe. Fiindcă teologia nu se deprinde în bibliotecă, tot așa cum excursiile nu se fac pe hartă. Intelectualul nostru nu are priză la popor pentru că nu-i cunoaște credința. N-o are de 150 de ani și de aceea n-a avut niciodată dialog cu masele. Din același motiv n-a putut să existe la noi un sindicat „Solidaritatea”. Între popor și belferi nu avem decât dialogul surzilor.

Dan Puric mărturisește. O face firesc și integral. Și s-ar putea să facă școală, atrăgând prin autenticitatea lui și prin inteligența sa luminată de Duh. Este un apologet strălucit. Unul de care comunitatea de credință și iubire a Bisericii noastre avea realmente nevoie.

Dan CIACHIR

Mătur poteca spre Biserică*

Claudiu Tărziu: Cum l-a descoperit Dan Puric pe Dumnezeu?

Dan Puric: Eram elev în clasa a doua, mă pregăteam să devin pionier; eram un copil înregimentat. Dar, într-o zi, a venit pe la noi bunica și-a spus, în treacăt: „Auzi, dragă, ce tâmpăți sunt comuniști, căci nu există Dumnezeu”. Afirmația ei mi s-a înfăptuit drept în minte. Firește, nu L-am aflat pe Dumnezeu atunci, eram mult prea mic pentru o asemenea înțelegere, dar, pe măsură ce creșteam, adevărul a început să fie tot mai vizibil pentru mine. Se dezlipeau minciunile de pe el, una câte una, ca foile de pe ceapă. Totuși, până în 1989 am fost străin de Biserică. Eram în faza de turism: la răstimpuri, intri, din curiozitate, privești, poate îți place ce vezi, dar nu participi.

C. T.: Totuși, faptul că mergeați chiar și rar la biserică dovedește că Dumnezeu vă era undeva, aproape.

D. P.: Privind retrospectiv, cred că El m-a mândrăiat tot timpul și mi-a vorbit, dar atunci nu am realizat lucrul acesta. Nu aveam timp, eram o inima fugărită. Ca toți românii. Dar am fost, categoric, în mila lui Dumnezeu. Ceva îmi spunea asta și la acea vreme, dar era pentru mine un sentiment neclar, îl simțeam ca pe un suspin. Știam că mai trebuie să fac un pas înainte, dar n-am putut singur și n-a avut cine să mă ajute.

* Interviu realizat de Claudiu Tărziu, publicat în revista „Formula AS”, an XVII, nr. 754 (5), 5-12 februarie 2007, p. 18-19.

C. T.: Părinții dumneavoastră nu erau credincioși?

D. P.: Ba da, tata era de o credință care și acum îmi este exemplu. Mama avea un fel de credință boierească, mai ritualistă, specifică familiei din care venea. Dar erau speriați preatate de vremuri și doreau să ne protejeze. Ascoltau pe furiș Radio „Europa Liberă” și se temeau, probabil, să ne dea o educație religioasă serioasă, ca să nu se audă și răul să se abată asupra noastră. Tata a avut pământ destul de mult, era medic și se temea să nu fie închis pentru originea lui socială. Nu voia să le dea comuniștilor nici un pretext.

C. T.: Când s-a petrecut convertirea?

D. P.: Acum vreo șapte-opt ani, după un impas major al vieții. Am trecut printr-o disperare sufletească, pentru care nu existau soluții raționale. Atunci am realizat că fără El nu pot ieși din criză. Când m-am întors cu fața spre El, m-a primit extraordinar, cu o bunătate care nu începe în cuvinte și de care nu vreau să mă mai lipsesc.

C. T.: Cum anume s-a întâmplat?

D. P.: Nu vreau să intru în detalii, pentru că sunt chestiuni prea intime. Vreau să rămână în taina inimii mele. Important este că L-am aflat pe Dumnezeu, într-un târziu, dar nu prea târziu. Fapt este că am cunoscut o serie de oameni care mi-au deschis calea, că sufletul meu a început să se așeze în timpul Liturghiei. Și acum sunt în altă etapă.

C. T.: În ce fel ați descrie schimbarea din interiorul dumneavoastră?

D. P.: Întâi, trăirea credinței mi-a schimbat felul de a privi viața. Parcă am intrat într-o baie de lumină și mi s-au limpezit

lucrurile, m-am lămurit o dată pentru totdeauna. A încetat căutarea mea sfâșietoare. Citisem mult până atunci, mai ales despre religiile orientale, încercând să mă înțeleg. Dar nu mă odihneam cu ele. Aveau un caracter labirintic, dădeam de o ușă, mă bucuram, când colo, intram într-un tunel. Pe când acum, am intrat într-o lumină; știu că fără Dumnezeu nimic nu este posibil, știu că prin credință poți muta și munții, nu mai am teama de răul care mi s-ar putea întâmpla. Trăiesc cu nădejdea creștină că viața de aici nu este decât o pregustare pentru viața de dincolo.

C. T.: Când ați simțit nevoia să exprimați în limbaj teatral un mesaj creștin? Și de ce?

D. P.: A venit de la sine. N-a fost un gest premeditat. Mi s-a dat și am dat. M-am exprimat potrivit sufletului meu. Pe urmă, am realizat că arta adevărată este arta creștină. Și cred că viitorul este al ei. Artă lipsită de Dumnezeu nu e artă – o putem numi divertisment, performanță, dar nu artă. Artă este mărturisire, fără ca prin asta să fie neapărat artă bisericească. Restul e mimetism, e fals, gol. Eu mi-am înțeles menirea astfel: să mătūr poteca spre Biserică. Încerc să-l sensibilizez pe omul modern, prin artă, față de cuvântul Mântuitorului.

C. T.: Cum ați reușit să transfigurați mesajul creștin în jocul de teatru?

D. P.: Avea Picasso o vorba bună: „Nu cauți, găseșc”. Adică, inspirația îți vine de dincolo de tine. Totuși, există și momente de căutare, de rătăcire. Dar, când vrea Dumnezeu, găsești. Sigur, există și metode, și formalisme, și un spirit al căutării. Eu nu aplic însă o rețetă. Trebăluiesc prin casă, ascult muzică și gândesc. În acest timp, mi se desfășoară tot spectacolul sub ochii mintii. Nu scriu nimic, n-am caiet de regie și

alte chestii din astea. Vin la teatru și povestesc cum va fi piesa, iar apoi ne apucăm de treabă.

C. T.: Piesa *Don Quijote*, cea mai recentă creație a dumneavoastră, are nu numai un mesaj creștin, ci și unul anticomunist. Ce legătură este între cele două mesaje?

D. P.: E vorba despre atitudine. *Don Quijote* era, în lumea machiavelică occidentală, la fel de singur ca un Petre Țuțea la noi, sub comunism. Fiecare, în contextul epocii sale, își păstrează verticalitatea. Fiecare vede pericolele care pândesc neamului lui. *Don Quijote* este un cavaler, dar are și comportament de monah; o trăire ascetică și o înclinație naturală spre a face bine, spre a da ajutor celor mai slabii. Ca și cei care au rezistat comunismului, la noi. Țuțea este unul; Noica, altul. Cervantes a vrut să protesteze prin această operă contra „telenovelelor” de la acea vreme, care erau romanele cavaleresti, și a creat acest personaj „nebun”, ușor ridicol. În fapt, un rebel care nu intră în jocul unei societăți decăzute. Cervantes a fost esențialmente creștin și a pus aici un mesaj creștin. Când am citit cartea, mi-a fost ușor să fac o piesă cu mesaj creștin.

Dar am mai văzut și latura politică. *Don Quijote* a văzut în morile acelea de vânt niște monștri disimulați. Si comunismul este un asemenea monstru – multă vreme ascuns sub masca umanismului, la fel ca și globalizarea actuală, un alt monstru, care crește sub pretextul facerii binelui public. Oamenii, în general, nu văd aceste fenomene cum sunt în realitate. Le lipsește ochiul duhovnicesc, care să le arate monstruozitatea lor. În perioada interbelică, la noi au fost însă și foarte mulți intelectuali care au văzut corect ce înseamnă comunismul; sunt destui și azi cei care văd adevărata față a globalizării.

C. T.: Pieșele dumneavoastră sunt foarte gustate de public. Ele au stârnit entuziasmul și în țară, și în străinătate. Cum vă explicați succesul de care vă bucurați ca autor de mesaj creș-

tin, într-o lume aproape păgână, care caută să-și steargă amintirea sacrului?

D. P.: În basmul *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, când eroul ajunge pe tărâmul de dincolo, i se spune să nu meargă niciodată pe o anumită câmpie. El totuși ajunge acolo, nu din curiozitate, ci din neatenție, fugind după un iepure. Și, dintr-o dată, începe să-și aducă aminte cine este, care îi sunt părinții... Până atunci, trăise într-o amnezie desăvârșită. În relația mea cu publicul, eu sunt iepurele. Îl dezvrăjesc, îi redau memoria, îi arăt de unde vine și încotro se duce. Și succesul meu cred că înseamnă că publicul își redescoperă dragostea pentru Cel care ne-a zidit.

C. T.: Lucrați mult cu tineri actori. Cum se implică ei în demersul dumneavoastră teatral: din obligație, din credință?

D. P.: Eu cred că o fac din dragoste. Dragostea nu poate fi simulantă. Ei însăși își aduc aminte de origini. Am o relație foarte bună cu majoritatea tinerilor care vin să joace cu mine. Nu caut să le impun nimic, ci doar să-i dumiresc și să-i învăț ce știu. Unde nu găsesc ecou, nu insist.

C. T.: În ultimii ani, ați luat de mai multe ori atitudine publică, în spirit creștin. Ce v-a împins să vă mărturisiți credința, nu numai pe scenă, ci și în agora?

D. P.: Am conștientizat că neamul nostru este în primejdie și că sunt obligat să trag semnalul de alarmă. Un artist trebuie să fie și o conștiință publică, căci în vremuri de restriște. Până să vină doctorul, încerc să-mi resuscitez neamul cum mă pricpe. Nu știu dacă sunt competent în domeniul acesta, dar nu am voie să stau cu mâinile în sân. A mărturisi este darul pe care ni-l face Hristos.

C. T.: România a aderat la U. E. Vă întreb, ca pe unul care a văzut toată lumea: ce înseamnă integrarea din perspectivă spirituală? Vine și de aici vreun pericol?

D. P.: Este nevoie să privim detașat integrarea: ei ne civilizează, noi îi spiritualizăm; ei ne aduc administrație performantă, dar, sufletește, le putem noi dăruia mai mult. România intră în Europa secularizată, dar în ce măsură va intra Europa secularizată în România creștină? Cu mare discernământ, trebuie să ne opunem la a fi anexați unei ideologii, transmise prin aşa-zisa „societate civilă”. În această relație, trebuie să fim dezinhibați și să ne comportăm firesc, deschiși la dialog. Să avem puterea de a spune ce merge și ce nu merge la noi. Dar nici să nu ne isterizăm pentru pericole presupuse.

C. T.: Artiștii sunt, prin excelență, în avangarda societății. Nu vă temeți că veți fi văzut cel puțin ca inadecvat, dacă vă afirmați ca un creștin practicant?

D. P.: Nu sunt primul actor care a făcut asta. În istoria creștinismului există exemple ilustre. În timpul Imperiului Roman, Sfântul Porfirie și Sfântul Ghelasie au fost mimi. Chemați de împărat să batjocorească Taina Botezului, au ieșit din apă și au mărturisit credința. Nu mă interesează cum sunt etichetat, pentru că eu știu cine sunt.

C. T.: Părintele Arsenie Papacioc spune că trebuie să ne străduim ca toată viața să fim prezenți în Hristos. Mai poate omul contemporan să facă asta?

D. P.: Cred că da. După mine, înainte de toate, trebuie să punem capăt unui comportament schizoid, manifestat la scară mare în rândul celor care spun că sunt creștini. Adică, după ce am ieșit de la Sfânta Liturghie, să nu uităm de Hristos, ci să prelungim trăirea din biserică și în viața cotidiană. Mulți dintre noi nu „îmbisericesc”, în sens duhovnicesc, familia, societatea,

odată ieșiți din biserică de zid. Devin strict cetăteni, străini de Dumnezeu. Este mare păcat. Înseamnă că participarea lor la viața Bisericii se rezumă la un ritual. Evident, nu vorbesc aici despre instituția Bisericii, nici măcar despre ierarhia bisericească.

Mă refer la comunitatea de iubire adunată în numele lui Dumnezeu, comunitate care trebuie să rămână în iubire, și nu poate, dacă îl uită pe Hristos. Apropo de asta, îmi amintesc o vorbă a Părintelui Iustin Pârvu, de la Mănăstirea Petru Vodă. Era într-o duminică, puhoi de lume la mănăstire. Privind la credincioși, Părintele mi-a spus: „Îi vezi ce mulți sunt? Dacă îi pui să aleagă între Dumnezeu și vrăjmașul, se duc la necurățul“. Adică, majoritatea oamenilor, chiar credincioși fiind, nu sunt dispuși să plătească vreun preț pentru a alege între bine și rău, între lumină și întuneric, între adevăr și minciună. Și, de cele mai multe ori, le este mai ușor să aleagă răul.

C. T.: Dați-ne un exemplu!

D. P.: De pildă, de o vreme încăおce, sunt atacate icoana, educația religioasă în școli, într-un cuvânt, Biserica. Și nu prea se opun mulți creștini. Așteaptă să ia atitudine instituția Bisericii. Dar Biserica suntem noi toți, și noi slujim – după cum zice Sfântul Apostol Pavel. Este interesul, dreptul și datoria noastră să ne apărăm. Lenea sufletească și de gândire însă ne paralizează, ne face irresponsabili. Nu avem voie să fim spectatori la ce ni se întâmplă. De ce nu avem o atitudine fermă și exprimată rapid?

Mulți se scuză în numele smereniei. Dar smeriți față de ce? Smeriți față de ticăloși? Nu. Iar trebuie să-l citez pe Părintele Iustin Pârvu: „Țara asta are inflație de smerenie. Dar uneori este nevoie și de sfânta palmă a Sfântului Nicolae“. Trebuie să fim trăitori și luptători în ortodoxie. Vorba lui Nae Ionescu: în ortodoxie nu vii să sforăi, ci să fii treaz. Atacurile care se dau astăzi asupra ortodoxiei reprezintă hârtia de turnesol a creștinului adevărat din România.